

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2018-893

5.12.2018

Frende Livsforsikring AS

Lystbåt/fiskebåt

Synkeskader- uriktige opplysninger om kjøpesum – fal. §§ 4-14 og 8-1 fjerde ledd.

Sikredes båt sank den 3.5.17, én måned etter overtakelse. Saken ble meldt selskapet, og selskapets takstmann gjorde undersøkelser av båten den 8.5.17. Takstmannen anslo at verdien på båten var ca. kr 25 000. Det ble klart for takstmann at båten var blitt lagt ut for salg til en mye lavere sum enn det sikrede antydte om verdien på båten. Sikrede sendte inn skademelding den 22.5.17. Kjøpesummen var her opplyst å være kr 75 000. Saken ble satt til utredning den 23.6.17. Etter samtaler med sikrede og selger av båten ble det klart at båten ble kjøpt for kr 4 000. Rapport fra utreder ble mottatt hos selskapet den 29.8.17. Etter noe behandlingstid internt i selskapet, ble saken satt til et eksternt advokatfirma den 18.9.17. Den 22.9.17 kom takstmann med en skriftlig vurdering av båtens tilstand. Selskapet anførte svik den 9.10.17, over fem måneder etter at saken kom inn til selskapet. Grunnlaget var at det var gitt en uriktig opplysning om kjøpesum. Sikrede bestred at det var gitt en uriktig opplysning som var av betydning, blant annet fordi det var markedsverdien som skulle erstattes – ikke kjøpesummen. Dessuten hadde han en avtale om at kameraten skulle kjøpe båten for kr 75 000. Nemnda kom til at selskapet hadde varslet uten ugrunnet opphold, og at selskapet hadde sannsynliggjort at sikrede bevisst hadde gitt uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 25 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for synkeskade på båt og spørsmålet om selskapet er uten ansvar pga. gale opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd, evt. om det foreligger brudd på sikkerhetsforskrift, jf. fal. § 4-8.

Ifølge forsikringsbeviset gjelder følgende sikkerhetsforskrift:

Sjødyktighet

1. Når båten befinner seg på vannet, skal den til enhver tid holdes i sjødyktig stand slik at den kan klare de vær- og sjøpåkjenninger som kan forekomme til sjøs.

Forsikringsvilkårene har følgende bestemmelser om erstatningsberegningen ved totalskade:

10.2 Erstatningen tar utgangspunkt i hva det vil koste å:

- reparere skaden, eller
- gjenanskaffe, tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende, ting etter pris på skadedagen.

10.2.2

Er det ikke økonomisk forsvarlig å reparerer skrog, motor eller tilbehør, eller noe av dette har gått tapt, erstattes markedsverdien, d.v.s. hva det vil koste å anskaffe den/de skadede ting av tilsvarende fabrikat, type, årgang og tilstand. Erstatningen er beregnet til forsikringssummen.

Sikrede kjøpte og hentet den aktuelle båten i månedsskiftet mars/april 2017. Han var da i følge med en annen båtinteressert kamerat. Sikredes nabo oppdaget 3.5.17 at båten til sikrede lå under vann. Sikrede meldte samme dag skaden til selskapet pr telefon:

Samtale med FT Båten står på bunn. Vet ikke hva som har skjedd Kjøpte båten for en mnd. siden. Lagt ved nøstet. Nabo ringte og sa den lå på bunn. Kommer ikke til med kranbil. Kommer heller ikke inn med så store båter. Ligger inn takst bestilling.

Selskapet ba umiddelbart om at sikrede dokumenterte kjøpet med kjøpekontrakt eller på annen måte. Selskapet sendte ut en takstmann for å undersøke båten og taksere skaden. Båten ble heist på land, og takstmannen foretok undersøkelser og tok bilder 8.5.17.

Den 16.5.17 var sikrede igjen i kontakt med selskapet. Følgende er registrert i selskapets systemer:

Samtale med ft, han lurte på status, har informert at vi sender skm. til utfylling og at takstmann jobber med saken, og vil sette opp en takstrapport. Ser ut som at dette muligens er en båt som ikke er sjødyktig. Har må det muligens vurderes avkortning pga. brudd på sikkerhetsforskrifter. I følge Lennart så er nok båten kondemnert.

Den 22.5.17 sendte sikrede inn en utfylt skademelding som bl.a. opplyste at innkjøpspris den 1.4.17 hadde vært kr 75 000, og at pris på tilsvarende gjenstand på skadedagen var kr 150 000.

Selskapet var usikker på båten verdi og ba sikrede i brev av 7.6.17 om å fremskaffe kjøpekontrakten. Sikrede opplyste at han ikke kunne finne kjøpekontrakten, og ba isteden selskapet ta kontakt med selger. Saksbehandler tok kontakt med selger 12.6.17. Selskapet har registrert følgende etter samtalen:

Samtale med selger av båten. Han opplyser at båten ble annonsert via Finn og salgssum var kr 4000. Selger oppgir at båten ikke var i god stand, men at den var nok verdt mer enn kr 4000. Han måtte bare bli kvitt båten raskt, opptok plass på marina, derfor solgt han båten billig. Det ble kun laget en enkel kjøpekontrakt. Selger og kjøper kjenner ikke hverandre. Selger opplyser at båten hadde stått på land i ca. 9 mnd. Kjøpesummen ble betalt kontant. Selger hadde ikke nå kopi av kjøpekontrakten.

Saken ble satt til utredning 23.6.17. Utreder avholdt samtale med sikrede samme dag. Under samtalen fremkom blant annet at sikrede hadde kjøpt en trebåt i januar 2017 for kr 4 000. Det skal ha blitt skrevet en enkel kjøpekontrakt. Båten hadde ligget på land i over ett år før salget og ble solgt rimelig fordi den etter oppbevaringen på land ikke var sjødyktig uten vedlikehold. Sikrede betalte båten over nettbank og tok med seg sin kamerat og kjørte båten hjem 3.4.17. Sikrede hadde leid en lastebil av et kranfirma for å få båten på sjøen. Noen dager før avhenting hadde sikrede tegnet en fullkaskoforsikring på båten. Dette hadde han gjort i forkant, klok av skade fra forrige gang han hadde hentet en annen båt som også hadde sunket. Sikrede forklarte videre til utreder at båten hadde ligget på vannet nedenfor hans eiendom i ca. én måned etter at han hadde hentet den. Han hadde ikke gjort noe med den, annet enn å starte motoren et par ganger.

Sikrede opplyste i samtalen med utreder at han mente båten var sjødyktig da han kjøpte den, og at han ikke hadde satt den på sjøen uten at han hadde forsikret seg om dette. Dette var en båt han tidligere hadde eid, og han kjente den derfor godt. Han hadde dessuten sett til båten da han hentet noe verktøy dagen før han fikk melding om synkingen. Han hadde ikke sett noe mistenkelig da.

Sikrede ble i samtalen med utreder konfrontert med at han i skademeldingen hadde oppgitt en kjøpesum på kr 75 000, og at dette var i strid med den virkelige kjøpesummen. Følgende er notert fra samtalen:

Årsaken til at han skrev kr. 75.000,- som kjøpesum i skademeldingen var at han mener forsikringsselskapet ikke har noe med hva han betalte. Han hadde konferert med en frilans takstmann som "sa seg til en visse grad enig i dette". På spørsmål om hva takstmann kunne ha ment med dette, svarte han at han var usikker.

Forsikringstaker mente at selv om han hadde fått båten gratis, må Frende forholde seg til den verdien båten har.

.. Kameraten var som tidligere nevnt interessert i å kjøpe båten. Han visste hva forsikringstaker betalte, men likevel var han villig til å betale kr. 75.000,- for den.

Meningen var at båten skulle bli liggende til kameraten fikk igjen skattepenger og feriepenger.

Den 26.6.17 avholdt utreder en samtale med sikredes kamerat. Av denne fremgikk blant annet:

Kameraten sa han er veldig glad i trebåter, og han forstod det slik at sikrede kjøpte båten for å selge den videre. Han sa seg villig til å kjøpe båten for kr. 74.000,- eller 75.000,-. Avtalen var at de skulle vente til (kameraten) fikk utbetalt feriepenger og skattepenger. Ifølge (kameraten) var der også en annen person som var interessert i båten.

På spørsmål om han visste hva (sikrede) hadde betalt for båten, svarte han "ja, sånn cirka 4.000,- kroner". Hellesund var villig til å betale såpass mye mer for båten fordi han mente den var mye mer verdt enn det som ble betalt. Blant annet var styrehuset veldig pent. Hellesund hadde hatt mange trebåter opp gjennom årene, og han liker å jobbe med slike. Meningen var at han selv skulle sette båten i skikkelig stand.

Utreder hadde samtale med selger av båten den 26.6.17. Ifølge utreders referat mente selger at båten kunne ha hatt en verdi på ca. kr 200 000 på tidspunktet han hadde satt den på land, men at den tapte seg raskt i verdi fordi den ble stående så lenge på land uten vedlikehold.

Saken ble 29.8.17 sendt tilbake til selskapet for videre behandling. Av utredningssammendraget sendt selskapet fremgår blant annet:

Det er ingen tvil om at forsikringstaker har opplyst feil kjøpesum i skademeldingen og til Frende sin takstmann. Spørsmålet er om de uriktige opplysningene ville hatt en konsekvens for et eventuelt oppgjør. Her er vi avhengig av vurderingen til Frende sin takstmann. Dersom han vurderer det slik at han ville lagt avgjørende vekt på kjøpesummen forsikringstaker oppga, og at dette kunne ført til en høyere erstatning enn forsikringstaker i realiteten hadde krav på, har vi en mulig sviksak. Dersom takstmann konkluderer med at båten uansett var verdt opp mot kr. 75.000,- eller mer, har vi ikke noen sviksak. Da blir dette å anse som et utjenglignende forsøk på svik.

Det er oppsiktsvekkende at forsikringstaker mener båten var sjødyktig. Dette står i klar motstrid til hvordan Frende sin takstmann vurderer båten tilstand etter at den ble hevet.

Dette inntrykket styrkes av at selger skal ha sagt til forsikringstaker at båten etter ett år på land ikke var sjødyktig. Forsikringstaker er en erfaren båtmann, og han hadde også eid båten tidligere. Det er derfor uforståelig at han ikke så hvor dårlig stand båten var i, og at han lot den ligge på vannet uten at noen utbedringer ble foretatt. Det ble heller ikke gjennomført tilstrekkelig tilsyn. Etter min vurdering fremstår dette som grovt uaktsomt.

Takstmannen ga 18.9.17 følgende tilbakemelding på udatert henvendelse fra selskapets saksbehandler:

Var å så på en trebåt 08.05.2017 etter synking. Furuholmen 30 fot av eldre årgang.

Den ble hevet av (et bilbergingselskap), så var å så på denne på deres tomt på (område hvor sikrede bor). Båten bar preg av manglende vedlikehold, spesielt skrog under vannlinjen.

Mange sprekker i borgang både over og under vannlinjen, se bilder.

Så denne båten er ikke sjødyktig på dette tidspunktet, trenger konstant tilsyn og lensepumpe.

Berger opplyste at de mener det er lensepumpen som har stoppet her, som er årsaken til synkingen.

Behandlingen av saken ble satt ut til et eksternt advokatfirma den 18.9.17. Advokatfirmaet ønsket flere opplysninger fra takstmann, og mottok i den forbindelse takstmanns e-post av 18.9.17 den 28.9.17.

Selskapet avsto kravet 9.10.17 prinsipielt på bakgrunn av at det var gitt en uriktig opplysning om kjøpesum, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd, subsidiært pga. av brudd på sikkerhetsforskrift, jf. fal. § 4-8.

Sikrede krever dekning for skaden med kr 75 000, evt. kr 25 000. Sikrede erkjenner at opplysningen om kjøpesummen var uriktig, men mener at dette ikke har betydning for erstatningen fordi det er markedsverdien for båten som må legges til grunn ved vurderingen. Han mente båten hadde en markedsverdi på minimum kr 75 000 pga. oppussing foretatt av tidligere salgsledd. Han hadde dessuten inngått en avtale med sin kamerat, som var med å hente båten, om at han skulle kjøpe båten for kr 75 000 så snart han hadde fått ferie- og skattepenger. Sikrede hadde tidligere selv eid båten og kjente den godt. Han visste derfor at en pris på kr 4 000 var et godt kjøp. Han hadde derfor vært raskt ute med å sikre seg den da den ble lagt ut for salg. Det var også derfor han hadde forsikret båten for kr 100 000. Han hadde generelt stor interesse for båter, og hadde etter eget anslag kjøpt og solgt over 100 båter. Flere av båtene var kjøpt direkte fra Gjensidige. Sikrede mente selv at båten var sjødyktig, ellers ville han ikke ha satt den på vannet.

Selskapet avviser ansvar og sier opp sikredes avtale og anfører at sikrede ga uriktig opplysning om kjøpesummen for å få en erstatning han ellers ikke ville ha hatt krav på, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Selskapet viser til at sikrede hadde kjøpt båten for kr 4 000 kun måneder før den sank. Oppgitt kjøpesum var kr 75 000, mens takstmannen på sin side konkluderte med en verdi på båten på kr 25 000. Når avviket er så stort mellom taksert verdi og oppgitt kjøpesum, og kjøpet er foretatt kort tid i forvegen, mener selskapet sikrede forsto at de gale opplysningene kunne få betydning for et eventuelt erstatningsoppgjør, jf. FSN-6225 og 2015-369.

Selskapet anfører subsidiært at det kan avkorte pga. grovt uaktsomt brudd på sikkerhetsforskrift om sjødyktighet, jf. fal. § 4-8. Selskapet mener videre at det har gitt sikrede beskjed om sitt standpunkt "uten utgrunnet opphold", jf. fal. § 4-14. Tiden som har medgått i saken har bestått i å avklare faktum. Selskapet reagerte for øvrig innen kort tid etter at saken kom tilbake fra utredning, og selskapet måtte ha anledning til å avvente dette.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er uten ansvar og kan si opp forsikringen pga. bevisst uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd, herunder om avslaget tilfredsstiller tidsfristen i fal. § 4-14.

Ifølge fal. § 8-1 mister sikrede ethvert erstatningskrav mot selskapet dersom han bevisst gir uriktige eller ufullstendige opplysninger som sikrede vet eller må forstå kan føre til at sikrede får utbetalt en erstatning han eller hun ikke har krav på.

Nemnda ser først på om avslaget er gitt i samsvar med fal. § 4-14, som sier at hvis "selskapet vil gjøre gjeldende at det etter en av reglene i dette kapitlet er helt eller delvis fri for ansvar eller har rett til å si opp forsikringen, skal det gi forsikringstakeren eller sikrede skriftlig beskjed om sitt standpunkt. Beskjeden skal gis uten ugrunnet opphold etter at selskapet ble kjent med det forhold som medfører at regelen kan anvendes."

Sikredes skademelding er datert 22.5.17. Kravet ble avslått den 9.10.17, dvs. 4,5 måneder etter skademeldingen. Ifølge Rt. 2013.1235 begynner fristen i fal. § 4-14 å løpe når selskapet har en kvalifisert mistanke om grunnlaget for å avslå dekning. Det kreves ikke at selskapet har fullstendig oversikt over hele sakskomplekset. Det første spørsmålet er derfor når slik mistanke forelå.

Det var kommunikasjon mellom partene 7.6.17, og selskapet kontaktet selger av båten for å fastlegge kjøpesummen 12.6.17. Den 23.6.17 ble saken satt til utredning. Utreder avholdt samtale med sikrede den 23.6.17 og 26.6.17 med sikredes kamerat. Utreder hadde også samtale med selger av båten den 26.6.17. I disse samtalene fremkom det at opplysningen om salgssummen var uriktig. Selskapet hadde dermed en kvalifisert mistanke på dette tidspunktet.

Utrederen sendte saken tilbake til selskapet den 29.8.17 for videre behandling der. Nemnda antar det må aksepteres at utrederen brukte to måneder på sin rapport, særlig når man tar hensyn til ferieavvikling. Det er uklart for nemnda hva som skjedde videre i selskapet, men det er opplyst at takstmannen den 18.9.17 gav følgende tilbakemelding på udatert henvendelse fra selskapets saksbehandler:

Var å så på en trebåt 08.05.2017 etter synking. Furuholmen 30fot av eldre årgang.
Den ble hevet av (et bilbergingselskap), så var å så på denne på deres tomt på (område hvor sikrede bor).
Båten bar preg av manglende vedlikehold, spesielt skrog under vannlinjen.
Mange sprekker i borgang både over og under vannlinjen, se bilder.
Så denne båten er ikke sjødyktig på dette tidspunktet, trenger konstant tilsyn og lensepumpe.
Berger opplyste at de mener det er lensepumpen som har stoppet her, som er årsaken til synkingen.

Behandlingen av saken ble deretter satt ut til et eksternt advokatfirma den 18.9.17. Advokatfirmaet ønsket flere opplysninger fra takstmann, og mottok i den forbindelse takstmanns e-post av 18.9.17 den 28.9.17. Kravet ble avslått den 9.10.17. Dette er 3,5 måneder etter at selskapet fikk kvalifisert mistanke. Tatt i betraktning av at sommerferien kom mellom, mener nemnda under noe tvil at denne tidsbruken må godkjennes.

Spørsmålet er dernest om fal. § 8-1 fjerde og femte ledd kan anvendes. Det er klart at sikrede ga gale opplysninger om kjøpesummen for båten. Båten ble kjøpt for kr 4 000, og sikrede oppga en kjøpesum på kr 75 000.

Spørsmålet er om sikrede bevisst ga gale opplysninger for å få en erstatning han ikke hadde krav på. Ifølge forsikringsvilkårene settes erstatningen til båtens markedsverdi. Det er angitt forskjellige markedsverdier. Båten er taksert til kr 25 000 av takstmannen. Selger anslår verdien på båten før den ble satt på land til ca. kr 200 000, men at den ble raskt forringet. Verdien er ikke dokumentert i form av takst e.l., og det er uklart for nemnda hvor mye verdien ble redusert mens den sto på land. Sikrede anfører en markedsverdi på kr 150 000, og kameraten sier han var villig til å kjøpe den for kr 75 000, men dette er heller ikke nærmere dokumentert i form av en takst. Ut fra den fremlagte dokumentasjonen mener nemnda båten maksimalt kunne ha en verdi på kr 25 000, og at sikrede måtte forstå at kr 75 000 ikke var en realistisk markedsverdi selv om han selv har gjort et godt kjøp. Nemnda kan vanskelig se noen annen forklaring på gal informasjon om kjøpesummen enn at sikrede ønsket en erstatning han ikke hadde krav på. Selskapet er derfor fri for ansvar og kan si opp forsikringen etter fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Elisabet Okkenhaug (selskapsrepresentant), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant) og Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant).